

Slovenski dom

Štev. 278.

V Ljubljani, četrtek 9. decembra 1938.

Leto II

Predsednik vlade dr. Milan Stojadinović in slovenski voditelj dr. Anton Korošec sta včeraj govorila na najveličastnejšem volivnem shodu, kar jih je Ljubljana kdaj videla:

30.000 slovenskih mož in fantov poslušalo slovesno besedo predsednika naše vlade:

Jugoslavija dobi narodne samouprave

Lepo suho in hladno je bilo včerajšnje praznično jutro. Pesimisti so se predvčeršnjim napovedovali, da bo dež, če ne celo sneg. Pa so se ušli. Ministrski predsednik je pozneje ob koncu svojega govora na duhovito šaljiv način pojasnil, kako to, da je vreme ostalo lepo: »Kadar ima dr. Stojadinović shod, ne sme deževati!« In kakor je doslej bilo povsod, tako je bilo tudi tokrat v Ljubljani. Vreme je bilo prav lepo, tako da dobrega razpoloženja prav nobena stvar niti najmanj ni motila.

Ze mnogo pred osmo uro zjutraj so hitele povabljen množice (za vse v unioński dvorani ne bi bilo prostora) proti Miklošičevi cesti. Od vhoda do dvorane so izbrani člani JRZ, ki so imeli pripete državne trobojnice in lepe zelene znake, tvorili strnjene špalir, skozi katerega so prihajali zborovalci. Kmalu so bila v veliki dvorani zavzeta do zadnjega kotička vsa mesta, tako v parterju, kakor tudi na galeriji. Dvorana je bila slovesno okrašena. Na odru je povprek stala po vsej širini dolga, rdeče pognjena miza, ob obeh straneh pa manjše mizice za častnike in fotoreporterje. Pred platnom so na odru stali trije mlaji z lepimi zelenimi vršci in v vencu. Na srednjem, ki je bil mišljen kot nekakšna standarda, so bili pričvrščeni emblemi, ki so simbolično ponazarjali šest najznačilnejših slovenskih stanov. Vsi trije so nosili velike državne tribarvnice. Pod mlaji so stali drug zraven druge naši fantje z državnimi zastavami v rokah. Pred njimi pa so sedela v dolgi vrsti dekleta v narodnih nošah. Na srednjem balkonu je ves čas pridno igrala naša odlična železničarska godba. Razpoloženje je neprestano naraščalo, radostno pričakovanje se je stopnjevalo.

Končno je prišla v dvorano mladina JRZ v sinjih srajcah in prav takih pokrivalih. Ob srednjem hodniku v dvorani so napravili enovrstni gost špalir. Ze so prišli tudi fotoreporterji in častniki, ki so se bili udeležili slovesnega sprejema na kolodvoru. Zborovalci so v tem hipu že vedeli, da ne bo več dolgo, ko bodo slavni gostje prišli.

In res, malo po poldeseti uri se je prav z ulice zaslišalo navdušeno vzklikanje: »Zivel dr. Stojadinović, Zivel dr. Korošec, Zivel minister Letica, Zivel minister Krek!« Klicanje je prihajalo vedno bližje in že je zajelo tudi zadnje sedeže ob vratih. Potem pa je šlo klicanje in ploskanje kakor vihra. Vse se je obrnilo proti sredi. Tam je skozi špalir počasi prihajal kot prvi dr. Stojadinović, ki je z vedrim, smehljajočim se obrazom prijazno pozdravljal na vse strani, vidno vesel tega prisrčnega in nad vsa pričakovanja lepega sprejema.

Ko se je bližal odru in stopil nanj, s krasnim šopkom rdečih nageljnov v rokah, so z galerije in iz vrste deklet v narodnih nošah začele leteti rože in cvetje vseh vrst. Kar nehali ni hotelo, ves oder je bil kmalu zasut s cvetjem. Dr. Stojadinović je odšel na svoje mesto, se zahvaljeval parterju in galeriji, klicanje in ploskanje je naraščalo. Prav tako se je zahvaljeval naš narodni voditelj dr. Korošec, ki je bil deležen — kakor vedno in povsod, kadar stopi med nas — navdušenih, brez konca in kraja trajajočih ovacij. Šele počasi se je navdušenje toliko umirilo, da je dr. Korošec kot predsednik našega banovinskega odbora JRZ lahko povzel besedo ter pozdravil dr. Milana Stojadinovića kot našega najdražjega gosta. Njegov govor so neprestano prekinjali vzkliki našemu mlademu kralju Petru II., Jugoslaviji, dr. Milanu Stojadinoviću, dr. Korošču, ministru Letici, ministru Kreku, naši vojski.

Zatem se je predsednik vlade vsedel na častno mesto, zraven njega na desno dr. Anton Korošec, dr. Dušan Leaica, ban dr. Marko Natlačen, na drugi strani pa minister dr. Krek, župan dr. Adlešič in šefa kabinetov gg. Protič in Markovič. Poleg njih so bili za mizo predsednik glavnega odbora mladine JRZ g. dr. Pirc, podpredsednik Marjanovič, predsednik glavnega odbora akademске mladine g. Jankovič, odborniki mest, JRZ, predsednik mladinskega JRZ za Ljubljano inž. Sodja in številne druge ugledne osebnosti. V prvih vrstah v dvorani je bila zbrana elita Slovenije. Tu je bilo tudi mnogo uglednih ljubljanskih kulturnih, javnih, prosvetnih in gospodarskih delavcev, bili pa so zbrani tudi

zastopniki vseh kulturnih, prosvetnih, humanih, mladinskih in športnih združenj. V prvi vrsti je sedel tudi predsednik jugoslovanskega rotari-kluba za dravski distrikt dr. Slokar ter senator Ivan Hribar.

Preden je po njegovem pozdravu lahko spregovoril ljubljanski župan g. dr. Juro Adlešič, je preteklo nekaj minut, preden so se ovacije vsaj nekoliko unesle in pomirile.

Govori župan dr. Adlešič

V Ljubljani že dolgo nismo slišali tako sijajno sestavljenega in prednašanega govora, kakršen je bil včerajšnji govor ljubljanskega župana dr. Juro Adlešiča.

V svojem govoru je najprej v imenu mesta Ljubljane in mestne organizacije JRZ pozdravil dr. Milana Stojadinovića, ki je prišel v Ljubljano kot nosilec državne liste JRZ na zadnje zborovanje pred volitvami. Pozdravil ga je s tem večjim veseljem, ker je prišel k nam z edinim resničnim voditeljem vseh Slovencev, s častnim članom mesta Ljubljane dr. Antonom Koroščem. Ministrski predsednik se spet lahko prepriča, da navdušenje naše mladine, naših fantov in mož vre iz src, polnih trdne vere v njegovo zmago. Dr. Stojadinovića pozdravlja bela Ljubljana kot nosilca tiste velike ideje, ki je državo pripeljala in osvobodila iz težkih časov bede in trpljenja, krivice, nasilja in ponižanja. Prejšnji brezvestni oblastniki in brezsrčni nasilneži so našo drago državo okovali v še hujše verige, kot jih je bil naš narod nosil pod Turki in pod črnorumenim terorjem. Najtežje smo to pezo občutili tod na jugoslovanskem severozapadu. Pred tremi leti pa je prišlo naše osvobodjenje, red in zakon sta spet stopila v veljavo, Jugoslavija in naša Slovenija sta spet pod modro politiko dr. Stojadinovića stopili na pot k novemu razmahu in k novemu poletu.

Kmet in delavec sta se razveselila, odstanjeno je bilo gorje, ki ju je bilo tako dolgo in vedno hujše težilo. Oddahnili pa so se tudi meščani, obrtniki, trgovci, javni in privatni nameščenci. Gospodarsko življenje se je pod vladro dr. Stojadinovića in njegovega prijateljskega sodelavca dr. Korošca visoko dvignilo. Vse rane, ki so jih bili vsekali prejšnji režimi, se naglo celijo. Prav ta dan se začena izpolnjevati najbolj vroča naša želja: zveza Slovenije z morjem, del te proge, Sevnica—Sentjanž; odprti bo to progo dr. Stojadinović osebo.

Vlada dr. Stojadinovića pa je Slovence dala tudi važne pridobitve kulturnega napredka: glasbeno akademijo, vseučiliško knjižnico, nova poslopja za vseučiliške institute in druge zavode, počeštila pa je tudi s slovensko akademijo znanosti in umetnosti.

Pred kratkim je šla spet vihra nove vojne nevarnosti čez Evropo. Dr. Stojadinović in dr. Korošec pa sta držala roko nad genijem Jugoslavije; tedaj smo spoznali, mi, vsa država in ves svet, da sta onadva prava izvršila oporoke kralja Mučenika, viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja. Očevala sta Jugoslavijo in tega jim ne bodo pozabili pozni rodovi. To svojo globoko hvalnost bomo pokazali najjasneje v nedeljo, dne 11. decembra, ko bomo oddali svoje glasove za državno listo JRZ ter za od vsega sveta občudovana in spoštovana državnika dr. Milana Stojadinovića in dr. Antona Korošca. Naj živi dr. Milan Stojadinović! Bog živi dr. Antona Korošca! Naj živi in raste JRZ! Zivela kraljevina Jugoslavija!

Ze prve županove besede so se izgubile v dolgotrajnem in navdušenem vzklikanju dr. Stojadinovića, dr. Korošcu in JRZ. Ko je dr. Adlešič po kratkem govoru, v katerem je poudaril pomembnost današnjega zborovanja v Ljubljani podal besedo predsedniku kr. vlade, se je dvignil v dvorani silen vihar navdušenja. Odobravanje in gromitvo vzklikanje je trajalo nekoliko minut. Nenehoma so se slišali vzkliki: Zivel dr. Korošec, Zivel dr. Stojadinović. Ko je predsednik vlade in predsednik JRZ dr. Milan Stojadinović povzel besedo, so se navdušene manifestacije spet ponovile. Nato je imel dr. Stojadinović govor, ki so ga prebivalci z navdušenim vzklikanjem in odobravanjem neprenehoma ustavljali.

Predsednik vlade govori:

Dragi bratje in prijatelji! Ista misel nas je zbrala danes na ta prekrasni tabor v Ljubljani. Slovenija je bila zmerom, kadar je šlo za narodno koristi vsa zbrana. Slovenija je dika in steber naše države. Zemlja lepote, kulture in večno žive narodne zavesti. (Navdušeni vzkliki: Zivel dr. Stojadinović! Zivel dr. Korošec! Silno odobravanje.) Tuji oblastniki niso nikdar mogli potlačiti v vseh stoletjih te zavesti. Pod vladro veliko močnejših oblastnikov in na križišču kulture premočnejših narodov ste vi ohranili svojo nacionalno zavest in zgradili svojo kulturo, ne da bi pri tem pozabili na misel o skupnosti z jugoslovanskimi brati v drugih pokrajinah. (Silno odobravanje.)

Čast velikim Slovincem — pripravljalcem Jugoslavije

Ta misel o skupnosti, ta misel o zedinjenju z drugimi brati, južnimi Slovani, se je rodila že tisti trenutek, ko se je pojavila prvokrat narodna zavest pri Slovincih. Vodnik, Slomšek, Vošnjak, Krek in Jeglič so bili prvi boreci in apostoli te velike zamisli. (Burni vzkliki: Slava jim!) V času svetovne vojne so bili Slovenci v Avstriji prvi, ki so spravili na dnevi red vprašanje jugoslovanskega zedinjenja. (Odobravanje.) Janez Krek (navdušeno vzklikanje: Slava mu!) si je postavil za svojo življenjsko nalogo, ustvaritev velike jugoslovanske države. In ko so mnogi v urah težkih preizkušenj obupavali, je on že ustvarjal načrte za bodočnost ter o bodoči ureditvi Jugoslavije. Ko je preroško gledal v bodočnost, je govoril svojim prijateljem, da je treba najprej odstraniti vse tisto, kar bi utegnilo povzročiti razprtije. Janez Krek ni doživel, da bi videl ostvareitev svoje drage ideje jugoslovanskega zedinjenja, kakor je to govoril. Umrl je prav takrat, ko se je naša država šele porajala. Oporoko Janeza Kreka je izpolnil naš veliki voditelj in moj dragi prijatelj ter sodelavec v delu za zgraditev Jugoslavije dr. Anton Korošec (predsednik vlade dr. Stojadinović in dr. Korošec sta se objela).

Dr. Korošec — ustvarjalec naše države

Dvorana se trese od odobravanja in bučnih vzklikov. Vmes pa se slišijo navdušeni vzkliki Zivel naš voditelj!

S svojo vlogo pri ustvarjanju Jugoslavije je dr. Anton Korošec vstopil v jugoslovansko zgodovino. On je bil tisti, ki je pred cesarsko vladro na Dunaju prebral deklaracijo in s katero jugoslovani zahtevajo svojo lastno državo (silno odobravanje). On je bil tisti, ki je sklical Narodno veče v Zagrebu (silno odobravanje), z namenom, da pretrga vse vezi z Avstro-Ogrsko. Dvajsetletni jubilej Jugoslavije je tudi njegov jubilej in jaz želim, da mu tukaj pred njegovimi zvestimi prijatelji čestitam k tej zasluženosti proslavi (burno vzklikanje Zivel dr. Korošec! Zivel dr. Stojadinović! Zivela dr. Stojadinović in dr. Korošec!).

Dragi bratje Slovenci! Spomini na te dni naše velike preteklosti pa obratno naše misli na dolžnosti, ki nam jih narekuje ostvareitev velikega dela. Naša naloga je ta, da izpolnimo oporoke tistih, ki so se za to državo borili, in ki so jo ustvarjali. »Vi vsi, ki ste s me izkrmileva naroda,« je naročil pokojni Jan. Ev. Krek v svojem političnem testamentu Jugoslovonom, »vi vsi mislite le eno: Kako boste zedinjeni posvetili vse svoje sile, vse svoje sposobnosti, vso svojo ljubezen in vse svoje sreče naši jugoslovanski državi za njen procvet, kulturo in blagostanje.« (Navdušeno odobravanje.) In največji živi Slovenec dr. Korošec (vzkliki: Zivel!) je rekel takrat, ko se je ustvarjala ta država: »Ni je več sile, ki bi mogla

ločiti Slovence, Hrvate in Srbe!« (Silno odobravanje.)

Naš program

To je, dragi bratje, program, ki smo ga mi tudi do sedaj držali in s katerim stopamo 11. decembra na volitve. Mi smo svoj program pokazali z delom. Mi hočemo zgraditi to močno in napredno Jugoslavijo, za katero so se žrtvovali najboljši sinovi našega naroda. Namesto medsebojnih borb hočemo harmonijo in slogo, namesto trenj in spopadov hočemo red in delo, namesto vojnih pustolovščin hočemo mi častni mir in prijateljstvo s sosedi. (Navdušeno in dolgotrajno vzklikanje in odobravanje. Vzkliki: Zivel dr. Stojadinović!) Kakšen je program naših nasprotnikov? V tej stvari mi je odgovor težak, kajti naši nasprotniki (dol z njimi!) ali sploh nimajo nobenega programa, ali pa imajo tako pisanega in raznovrstnega (odobravanje in vzkliki Dol z njimi!), da je mogoče govoriti samo o nekoliko raznih programih, o federalističnih, o demokratskih, o socialističnih in o komunističnih. (Odobravanje in dolgotrajno ploskanje.) Nasproti tej bujni pisanosti Mačkove liste (odobravanje, ploskanje in vzkliki: Dol!) stojimo mi, lista naše vlade, z edinstvenim programom in zreliši glede našega narodnega življenja, glede vodstva države, in kar je poglavito, z ogromno silo, s katero moremo ta program tudi izvršiti.

Vlada bo dala državi samouprave

Omenil bom samo eno točko. Mi imamo v svojem programu najširše samouprave kot osnovo za ureditev našega notranjega življenja in javne uprave. (Burno vzklikanje Zivel dr. Stojadinović!) Široka narodna samouprava je tisti slovenski način vodstva ljudskih zadev, katerega se se posluževali v nedavni preteklosti pradedi vseh nas Jugoslovancev, tako Srbov, Hrvatov in Slovencev. Široka narodna samouprava je tista zlata sredina, ki odlično varuje narodno in državno stvar, moč in njene koristi. Ona daje silno bogato pobudo in širok samostojen delokrog samoupravnim edincem. Široka narodna samouprava je zdravo sredstvo proti škodljivim posledicam pretiranega centralizma in proti nemogočemu federalizmu. Široka narodna samouprava je naš ideal in mi smo prepričani, da bo kmalu ustvarjena ter bo zadovoljila i Srbe i Hrvate i Slovence ter vse dele naše Jugoslavije!

Kdo je pravi Jugoslovian

Mi varujemo Jugoslavijo in jugoslovanstvo nad vse, toda mi najostreje obsojamo tiste, ki so trgali in metali na grmade Cankarjeve himne o Sloveniji in Slovenstvu. Samo ponosen in zadovoljen Srb, Hrvat in Slovenec je pravi, poštvovalni in ognjevit Jugoslovian. Zato smo srečni, da smo mi dali Ljubljani najvišje kulturne ustanove. Akademija znanosti in umetnosti ter univerza kralja Aleksandra v Ljubljani sta naš skupni ponos in naš up. Ponosni smo na to, da je kulturni razvoj in napredek v lepi Sloveniji zabeležil v času naše vlade zgodovinske uspehe.

Maček in njegova zmeda

Proti naši strnjeni fronti in proti našemu programu pa stoji nasproti naši bedni nasprotniki s svojo bedno razcepljenostjo. Tako so maloštevilni, da nihče izmed njih sploh ne bi mogel sam sestaviti svoje liste ter so se zato vsi zbrali skupaj in naredili skrupulo. Vsekakor pa je med temi skupinami po številu največja bivša HSS in tako pridem do tega, da poleg drugih zares velikih slovenskih imen imenujem še enega Slovence: dr. Vladka Mačka. (Ploskanje in odobravanje. Vzkliki: Dol!) Moram priznati: čeprav gospod Maček (Dol z njim!) dosedaj še ni mogel pri nas kakor pri vas v Sloveniji dobiti posebne popularnosti, ga je pa sedaj družba s Kramerjem in Petrom Zivkovičem naredila popularnega! (Smeh in odobravanje.)

Volitve so svobodne

Poglejte, bile so volitve 1. 1935. G. Maček in Hrvatje so se silno pritoževali nad terorjem oblasti in policije. Mi v vladi pa smo sklenili, da morajo biti volitve povsod, pa sveda tudi v hrvaških krajih, popolnoma svobodne, da vsakdo lahko glasuje kakor pač more po svoji najboljši vesti. Na čelu notranjega ministristva je dr. Korošec. (Vzkliki: Zivel dr. Korošec!) On sam je bil nekaj časa preganjan. Bil je interniran, ko so razni hudičkovci (smeh in veselo odobravanje) bili na oblasti. Jaz sem ga takrat obiskoval na Hvaru in že takrat smo kovali načrte za ustanovitev te naše velike stranke JRZ. To stranko danes vidimo že dolgo, odkar je bila ustanovljena. (Odobravanje in vzkliki: Zivel!) Vidite, ta človek sploh ne more drugače izpeljati volitev, kakor svobodnomo, širokogrudno (silno odobravanje) ter demokratično. Bral sem nedavno govor našega odličnega tovariša v vladi, ministra dr. Spaha, ki ga je imel nekje v Bosni, kako se pritožuje nad dr. Koroščem: Pa zakaj, četudi za en dan, ne priredi Petru Zivkoviču, Velji Popoviciu tako volivno agitacijo, kakršno je moral dr. Spaho v

(Nadaljevanje na drugi strani.)

Predsednik vlade dr. Stojadinović je v družbi ministrov ob navzočnosti slovenskih množic prisostvoval blagoslovitvi nove proge iz Sevnice do Tržišča

Slovenija je dobila novo železnico

Ljubljana, 9. decembra.

Poleg veličastnega shoda, ki sta ga predsednik vlade dr. Stojadinović in slovenski voditelj dr. Anton Korošec imela včeraj v Ljubljani, je bil najvažnejši dogodek včerajšnjega dne blagoslovitev nove železniške proge od Sevnice do Tržišča. Navdušenje, s katerim so ta dogodek, ki ga je s svojo navzočnostjo počastil sam predsednik vlade v družbi kraljevega zastopnika, sprejeli vsi Slovenci, zlasti pa še prebivalstvo iz neposrednega območja nove proge, dokazuje, da se Slovenija zaveda pomena dela, ki ga je s to progo začela vlada dr. Stojadinovića. Iz besedi, ki jih je pri blagoslovitvi spregovoril predsednik vlade dr. Stojadinović, zveni odločno zagotovilo, da bo vlada, ki je dala narediti to progo, v najkrajšem času osrečila Slovenijo s tistim, kar je za njeno gospodarsko bodočnost življenjskega pomena: z zvezo do Jadrana, za katero so se dela že začela.

Blagoslovitvenih svečanosti, ki so se začele v

Sevnici, so se udeležili številni odlični povabljeni gostje. Ob 13 je iz Ljubljane odpeljal poseben vlak, s katerim so se vozili zastopnik Nj. Vel. kralja Petra II. armadni general Pantelije Jurišič iz Zagreba, predsednik vlade dr. Milan Stojadinović, finančni minister Letica, minister dr. Miha Krek, pomočnik prometnega ministra inž. Sneler, generalni direktor državnih železnic, ban dr. Natlačen, zastopnik ljubljanskega škofa dr. Klinar, divizijski generala Lukič in Rupnik, rektor univerze dr. Kušej, predsednik apelacijskega sodišča dr. Golia, predsednik Trgovske zbornice Jelačin, podpredsednik upravnega sveta Kraljeve industr. družbe Avgust Praprotnik, zastopniki raznih gospodarskih in drugih ustanov ter zastopniki ljubljanskega in belgrajskega tiska.

Med potjo so v Zidanem mostu vstopili v vlak še gostje s Stajerskega. V Sevnici je predsednika vlade pričakovala množica kakih 5000 ljudi. Trg in postaja sta bila vsa v zastavah. Pred častno tribuno je stala močna četa slovenskih fantov v krojih z zastavami in prav tolika skupina deklet. Sprejema predsednika vlade in častnih gostov so se udeležila z nekaj izjemami vsa društva.

Iz salonskega voza je najprej izstopil zastopnik Nj. Vel. kralja, armadni general Jurišič, ki so ga takoj pri vlaku pozdravili zastopniki oblasti, pripravljalnega odbora in raznih društev. Mala deklica mu je dala široko cvetljo. Množica je kraljevega zastopnika viharno pozdravljala.

Nadaljevanje na 2. strani spodaj.

11. dec. bomo volili listo pravice, poštenja in miru

Sprejem dr. Stojadinoviča na postaji

Ljubljana, 9. decembra.

Za večeršnje manifestacijsko zborovanje JRZ Ljubljani je vladalo zadnje dni veliko zanimanje. Pristasi JRZ iz Ljubljane so se že na vse zgodaj zjutraj zbrali na zbirališčih, odkoder so z jugoslovanskimi zastavami krenili proti hotelu Unionu, kjer so se razvrstili na določenih mestih. Vse ulice okoli hotela so bile prepolne pristavev JRZ. Od Uniona pa vse do postaje so se vili na obeh straneh špalirji, veliki trg pred kolodvorom pa je bil tudi do kraja poln meščanstva in pristavev JRZ, ki so prišli tja z državnimi zastavami.

Ze takoj po osmi uri so se začele zbirati na peronu železniške postaje ugledne osebnosti, ki so se udeležile sprejema predsednika vlade dr. Milana Stojadinoviča. Mladina JRZ ter dekleta v narodnih nošah so naredile na peronu špalir od vagona, s katerim se je pripeljal predsednik vlade, do izhoda na kolodvor. Na peronu so bili med drugimi tudi ban dr. Marko Natlačen, podban dr. Majcen, župan dr. Adlešič z občinskimi svetniki, poveljnik dravske divizijske oblasti general Lukič, zastopnik ljubljanskega škofa, kanonik dr. Klinar, rektor ljubljanske univerze dr. Kušej, predsednik apelacijskega sodišča dr. Vladimir Golja; zatem poveljnik dravskega orožniškega polka Barle, železniški ravnatelj inž. Kavčič s pomočnikom Hojsom, vsi načelniki banske uprave, ravnatelj pošte G. Vagaja, predsednik banovinske hranilnice industrialca Avenic, okrajna kandidata za okraj Ljubljana-okolica gg. Miloš Stare in Rudolf Smersu, minister v pokouju in senator Hribar, predsednik slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Ušeničnik, ravnatelj finančne direkcije Sedlar, ravnatelj higienskega zavoda dr. Pirc, upravnik ljubljanskega gledališča O. Župančič in drugi zastopniki uradov ter organizacij JRZ.

Ob 8.40 se je pripeljal z avtomobilom na železniško postajo notranji minister dr. Anton Korošec. Pozdravili so ga ban dr. Marko Natlačen, poveljnik divizijske oblasti general Lukič, predsednik občine dr. Adlešič ter upravnik policije Hacin. Minister dr. Korošec se je rokoval z navzočimi ter se z njimi razgovarjal do prihoda vlake, s katerim se je pripeljal predsednik vlade dr. Milan Stojadinovič. Ob 9.18 je privozil na ljubljansko postajo vlak z dr. Milanom Stojadinovičem. Poštarska godba zaigrala koračnico, vsi navzoči pa so navdušeno vzklikali: Zivel predsednik vlade! Zivel dr. Stojadinovič! Predsednik vlade je očividno dobro razpoložen stopil iz salonskega voza v spremstvu finančnega ministra dr. Dušana Letice in ministra dr. Kreka ter šefov svojih kabinetov gg. Protiča in Markoviča. Dr. Stojadinovič so pozdravili ter mu zaželeli dobrodošlico minister dr. Anton Korošec, ban dr. Marko Natlačen, župan dr. Juro Adlešič in predsednik banovinskega odbora mladine JRZ g. Smersu. Predsednik vlade se je rokoval z vsemi navzočimi, zatem pa mu je mala Mija Velikonja izročila šopek cvetja. Istotčasno je

Ivanka Velikonja poklonila šopek cvetja ministru dr. Antonu Korošcu. Skozi špalir narodnih noš je šel dr. Stojadinovič v spremstvu dr. Korošca, dr. Letice, dr. Kreka, bana dr. Natlačena in ostalih osebnosti do izhoda, kjer ga je na trgu pred kolodvorom navdušeno pozdravila zbrana množica ljudstva. Predsednik vlade je odzdravljaj množico ljudstva in se vsedel v avtomobil skupno z banom dr. Natlačenom. Z drugim avtomobilom sta se vozila ministra dr. Korošec in dr. Letica, a s tretjim minister dr. Miha Krek in šefa kabinetov Protič in Markovič. Ogromna množica, ki je bila zbrana na trgu pred postajo, je navdušeno vzklikala dr. Stojadinoviču, dr. Korošcu in ostalim uglednim osebnostim.

Ob 9.30 je prišel v dvorano predsednik vlade dr. Milan Stojadinovič v spremstvu ostalih ministrov ter uglednih drugih osebnosti. Godba je zaigrala državno himno, ki so jo navzoči stoje poslušali, nato pa navdušeno vzklikali Nj. Vel. kralju. Predsednik vlade je šel po dvorani skozi gost

Vojni prostovoljci dobe 4 odstotne drž. obveznice

Vprašanje 8.500 vojnih prostovoljcev po 20 letih le rešeno

7. decembra je ministriški svet izdal uredbo, s katero je rešil vprašanje odškodnine vojnim prostovoljcem na ta način, da bodo prostovoljci dobili 4% državne obveznice namesto odškodnine v obliki brezplačne zemlje za obdelavo, kakor je bilo to določeno z zakonom o prostovoljcih iz leta 1928.

Pomen in važnost te uredbe najbolje ocenimo po tem,

Kaj praviijo prostovoljci sami

Ob priliki podpisa in izdaja zakonske uredbe z že obstoječim zakonom o prostovoljcih iz leta 1928, moremo prostovoljci naglasiti, da se je naš položaj od leta 1932 pa do danes tako poslabšal, da je postal neznosen. To se najbolj vidi iz tega, da je nad 8000 pravih in z zakonom priznanih prostovoljcev zastoj čakalo na to, kar jim po zakonu pripada. Agrarne oblasti, ki so bile dolžne prostovoljcem dati zemljo, so trdile že leta in leta, da ni na razpolago nič več zemlje za obdelovanje, in tako so prostovoljci čakali iz dneva v dan, čakali so 20 let, od zedinjenja, a njihovo vprašanje se ni začelo reševati. Nova zakonska uredba je v resnici srečna in praktična rešitev. Še pred dvema letoma sta minister Svetozar Stankovič in general Ljubomir Marič dala pobudo za današnje rešitev tega vprašanja. Delala sta na to, da se tistim, ki si ne žele zemlje, da gotova protivrednost, posebno še zaradi tega, ker ni zemlje dovolj, ter da na ta način dobe zemljo v prvi vr-

špalir mladine JRZ, ki je stala v vrsti od vhoda v dvorano pa do drugega konca, kjer je bil govorniški oder. Dekleta, ki so stala na balkonih te prostorne dvorane, so bule z dežjem cvetja predsednika dr. Stojadinoviča in ministra dr. Korošca, ko sta šla skozi gost špalir na oder ter nosila v rokah po dve krasna šopka cvetja. Zatem se je predsednik vlade vsedel na častno mesto, zraven njega na desno dr. Anton Korošec, dr. Dušan Letica, ban dr. Marko Natlačen, na drugi strani pa minister dr. Krek, župan dr. Adlešič in šefa kabinetov gg. Protič in Markovič. Poleg njih so bili za mizo predsednik glavnega odbora mladine JRZ g. Pirc, podpredsednik Marjanovič, predsednik glavnega odbora akademske mladine g. Jankovič, prof. Karel Dermastja in številne druge ugledne osebnosti. V prvih vrstah v dvorani je bila zbrana elita Slovenije. Tu je bilo tudi mnogo uglednih ljubljanskih kulturnih, javnih, prosvetnih in gospodarskih delavcev, bili pa so zbrani tudi zastopniki vseh kulturnih, prosvetnih, humanih, viteških in športnih združenj. V prvi vrsti je sedel tudi predsednik jugoslovanskega rotari-kluba za dravsko banovino dr. Slokar ter senator Ivan Hribar.

kajo v kmetijskem ministrtvu že leta in leta. V relativno zelo kratkem času bo rešeno vprašanje, ki je zanje in za njihove družine življenjskega pomena. Ni treba posebej poudarjati, da naši vojni tovariši, doma po večini iz pasivnih krajev, iz Bosne, Hercegovine, Like, Crne gore in Dalmacije ter da mnogi izmed njih žive s svojimi številnimi družinami v najtežjih razmerah. Ta uredba naj spet prinese njim in njihovim družinam dostojno življenje. To kar je bilo prej zanemarljivo, ker ni bilo dovolj dobre zemlje in tudi ne potrebnega razumevanja, je danes rešeno, za kar se je treba zahvaliti sedanjim merodajnim činiteljem. Prepričani smo, da bo zakonska uredba postavila elvar na svoje mesto in da bodo pravi vojni prostovoljci v najkrajšem času zadovoljni, zakonska obveznost do njih pa bo izpolnjena.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 9. decembra: 11 Solska ura: December doma in v prirodi, dialog (vodi g. Miroslav Zor) — 12 Po naših tratah in gredinah (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Ob 100-letnici Bizeta (pocert Radljskega orkestra) — 14 Napovedi — 15 Ženska ura: Zenina življenjska bližina (Anica Lebarjeva) — 15.30 Razigrani zvoki (plošče) — 18.40 Ljubosrčna (g. dr. S. Lehen) — 19 Napovedi, poročila — 9.30 Nac. ura — 19.50 O izseljencih (g. Jože Premrov) — 20 Prenos koncertnega večera zagrebške radijske postaje — 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plošče

Sobota, 10. decembra: 12 Pesem, glasba, ples, v veselo zvočno zmes! — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Pesem, glasba, ples, v veselo zvočno zmes! — 14 Napovedi — 17 Otroška ura: a) Selma Lagerlöf: Kako je Nils Holgersson potoval z divjimi gosmi. Povest v nadaljevanjih; b) Gaspereck v novih dogodivščinah (Lutkovna igrara) — 17.40 Pogy: Orientalska suita (pl.) — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igrata Rad. orkester — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura — 19.50 Beseda k prazniku (g. F. S. Flinžar) — 20 O znanosti politiki (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 XII. večer muzikomediantov — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Večer konce tedna — dobra volja, to utiha je najboljša! (plošče).

Drugi programi

Petek, 9. decembra: Belgrad: 20 Zagreb: 20.30 Kostić: Maksim Crnojevič, 21.30 Vokalni koncert, 22.20 Plošče — Zagreb: 20 Madrigalisti, 21.30 Laska glasba, 22.20 Plesna glasba — Sofija: 19 Verdijeva opera »Traviata« — Varšava: 19.30 Pisan koncert, 21 Orkester in zbor — Dunaj: 20.10 Veliki koncert, 22.30 Zabavna in plesna glasba — Bratislava: 20.10 Virtuozna glasba — Lipsko: 20.10 Zbrane melodije — Köln: 18.20 Nemško narodne iz Jugoslavije, 20.10 Poljudna glasba — Frankfurt: 21.15 Verdijeva opera »Don Carlos« — Stuttgart: 20.15 Opera »Boris Godunov« — Strasbourg: 20.15 Opera.

Sobota, 10. decembra: Belgrad: 20 Dueti in narodne, 20.45 Orkestralni koncert, 22.20 Kavarniška godba — Zagreb: 20 Simfonični koncert, 22.20 Plesna glasba — Sofija: 19 Mandoline, 19.30 Beethovnov skladbe, 20 Vokalni koncert — Varšava: 20 Kornenice, valčki, polke, 21 Simfonični koncert — Köln: 20 Igra, 21 Zabavni koncert, 22.30 Orkestralni koncert — Königsberg: 20.10 Kabaret — Hamburg: 20.10 Vokalni večer — Bratislava-Stuttgart: 20.10 Plesni večer — Strasbourg: 20.15 Orkester in solisti.

»Pozabil sem, kakšne žarnice si mi naročila kupiti, mama.«
»O, sram te bodi, da vse pozabiš!«
»Aja, saj res, »Osram« žarnice.«

Pogled na del množice, ki je poslušala govore na Miklošičevi cesti.

Včeraj v Unionu: Predsednik vlade dr. Stojadinovič z dr. Korošcem, finančnim ministrom Letico in banom dr. Natlačenom in županom dr. Adlešičem na odru.

Hervey Allen:

Antonio Adverso, cesarjev pustolovec

Ugotovila sta, da ima Mongo Tom precejšnje število mladih sužnjev v svojih barakah. Bili so to prav za prav otroci, preostanek zadnjega tovara, ki bi se ga Mongo Tom zelo rad znebil. Ob mislih na to mlado skupino je šinila Ferdinandu, ko je s Sollerjem pregledoval sezname, posebna domisljica. Zakaj vendar ne bi zaplenil otrok, ki jih je vzgojil brat Francois, in s tem zbral polni tovar za »Aristotica«? To bi takoj ustvarilo tudi možnost, da se obremenitvi odprti konto v Ferdinandovih knjigah zaključi in potegne dobiček iz blaga, ki ga je bil bratu Francoisu skozi vsa leta dobavljal in za katerega je ta mešanec že mislil, da je izgubljen. Soller je bil navdušen. Menil je, da bi bilo še precej zabavno, če bi belemu svečniku polovil njegovo občino. Zdravi otroci so po kosu vrgli 25 do 50 dolarjev, zlasti, odkar je bila trgovina otežkočena zaradi angleške vojne.

Čim dalje je Ferdinand prereševal svoj načrt, toliko bolj mu je ugajal. Če bi Antonio spet ozdravel, potem je zadržno upal, da bo doživel še pohvalo za svojo iznajdljivost. Če pa ne — če bi Antonio umrl, potem bo on, Ferdinand, na vsak način za daljše razdobje postal gospodar Gallegovine. Hotel je torej pokazati svojo avtoriteto, dokler jo je imel. Brat Francois pa naj zavzame svoj prostor med berati in reveži.

Tako je dal praktični Ferdinand kovaču na Gallegovini nalog, naj skuje zaponke za noge bolj na ozko, tako da bodo pristojale bolj tenkim nogam. S temi verigami in v spremstvu petih Fullahov je odhitel s Sollerjem po stezi tja doli k majhni naselbini brata Francois. Bil je večer, preden je nameravala »Aristotica« odpluti na odprto morje.

Mirno zvonjenje zvoncek jim je donelo skozi drevje na uho, ko so se približevali kraju. Našli so vse prebivalstvo te vasi, ki je bila podobna čebelnemu panju, pri običajni službi božji, ki je zaključevala vsak njihov dan. Bili so zbrani pred kapelico. Celo tako brezsrčni in brutalni ljudje, kakor sta bila Ferdinand in Soller, sta se nekoliko preplašila, ko sta videla svečenika pri molitvi ob svojem oltarju, ki ga je bil sam zgradil. Počakala sta, da je bil gotov in da je blagoslovil svojo občino. Sollerja se je začela polasčati

negotovost. Bil je svoj čas kot deček v Španiji član otroškega pevskega zbora. Toda Ferdinand je predobro vedel za Mnombibisovo zmagoslavlje, da bi se ga moglo lotiti malodušje. Zavpil je svojim ljudem, naj brez premišljevanja pograbijo prvega, ki jim pride pod noge, ter jim začno priklepiti železje na noge. Prestrašeni zaradi prihoda toliko tujcev so stekli najmlajši k bratu Francoisu in začeli javkati. Ostali pa so obstali prestrašeni in brez besede. Le ena izmed žensk je zavzdihnila, ko je zagledala železje.

»Kaj iščete tu?« je zavpil brat Francois in hitro stopil naprej. Rdečica ga je obšla po obrazu.

Ferdinand je za trenutek omahoval. Svečenik je bil enum izmed Fullahov zbil železne klešče iz rok. Tudi drugi so prekinili s svojim delom in gledali na Ferdinanda, ki jim je dopovedoval, naj delajo kar naprej. Zvenketanje verig in zaklepanje ključavnice se je slišalo kar naprej. Malo otroče je zakričalo.

»Nikar se ne upirajte, pater!« je siknil Ferdinand. »Jaz sem sedaj gospodar.«

»Ti?« je rekel svečenik.

»Jaz!« je rekel mešanec.

»Torej je mrtev!« je rekel brat Francois. »Zakaj me nisi poklical ti pogan!«

Ferdinand je odkimal z glavo. »Ni še mrtev!« je rekel in z nasmehom pogledal na svečenika.

»Kaj potem vse to pomeni?« je dejal svečenik.

»Kuba!« je zaročal Ferdinand.

»Ne nikar! V imenu Boga — nikar!« je kričal brat Francois.

Ze naslednji trenutek se je Ferdinand, ki mu je priletel silen in krepak udarec na lice, sesedel na tla. Svečenik je očividno postal kar brezumen. Udril je po mešanecu z vedrom po glavi. Mala livada pred kapelico je odmevala od groznih krikov strahu in otroškega vika. Dušiči glasovi so prihajali iz grla svečenikovega, a Ferdinand se je majal in zvijal kot črv. Otroci so stekli v kapelo. Eden se je bil obesil na vrh zvona, da je začelo zvoniti, kakor da bi klicalo k ognju.

Toda Fullahi in oboroženi mohamedanci so se tedaj vrgli na brata Francoisa ter ga odtrgali od Ferdinanda. Mešanec se je spet pobral, pljuval, kletel ter stiskal zobe. Ukazal je svečenika zvezati, pa se je vmes postavil Soller.

»Saj je vendar belec.«

»Potem ga krepko držite,« je kričal Ferdinand ter skakal in cepetal ves divji, besen in užaljen. Obrisal si je bil kri s svojih lic.

»Ti bi tudi lahko kaj storil, da bi tovar spravili na ladjo,« se je zadržal na Sollerja.

»Pustite železje! Kar tako jih poženite navzdol,« je vpil Španec. »Pograbite za palice!« Odlomil je bambusovo palico ter začel goniti skupaj čredo. Nekaj se jih je odtrgalo ter steklo k svečniku. Vpil je brez besed in se obračal, da bi se sprostil. Nato pa se je spet umiril in vzdihujoč obstal. Ferdinandu ga je obkladal s kletvicami.

Na nesrečo se je večina otrok zatekla v kapelo. Nekaj kot štiri velikih Arabcev jih je izgnalo ven z dolgimi palicami. Nekaj drugih pa so prepodili in obkolili. Vso tropo so nato pognali z grška navzdol. Le nekaj starih žensk in dva stara moža sta preostala.

»Pustite jih, naj gredo,« je dejal Soller, »saj niso nič vredni.« »Prokletstvo vsemogočnega Boga naj pade nate, Soller,« je kričal brat Francois.

»Kaj?« je zatulil Soller in se mu zagnal v prsa. »Kaj naj to pomeni?«

Za trenutek sta si stala obadva tik drug proti drugemu. Brat Francois se je v sredi med dvema Fullahoma, ki sta ga imela v precepu, sklonil daleč naprej, kakor da bi se hotel pognati na Sollerja. Nenadoma pa se je vzravnil. Obstal je in gledal naravnost v Sollerjev obraz, ki se je sedajle tik pred njim peklensko razžnel.

»Ti ne veš, kaj počenjaš, Soller?« je rekel nekako prijazno. Zaničljiva kretnja se je potegnila čez Sollerjev surovi obraz.

»No, mislim, da poznam svoj posel,« je zatulil, »to ti lahko rečem.«

»Naj ti Kristus odpusti,« je rekel brat Francois in spustil svoji roki ohlapno ob telo.

»To imenujem jaz dobrega kristjana,« se je zasmejal Soller in žvižgaje odšel. Kar vidno mu je odleglo, da je bilo prokletstvo od njega odvrgneno. Zaveš, da je iz svečenika izsilil odpustčenje, je dajala njegovi hoji nekaj zmagoslavnega. Ferdinandu pa je bil stekel stran, da bi si umil obraz.

Ker ni bilo nadaljnjih povelj, sta oba Fullaha, ki jima je bilo nerodno, da bi še naprej držala belega človeka, izpustila brata Francoisa in se odstranila. Brat Francois se je zgredil k podnožju križa in tam obležal. Kasneje je stopila k njemu ženska, kateri so nekoč odrezali prsa. Začela je v to temo, ki jih je obkrožala, šepetati sočutne in brezupne glasove. V kočici se ni zabiskala nobena luč. Le mali potokček je šumljal dalje skozi dolinico in jo napolnjeval s šepetom teskajočih glasov, kakor da bi se tam neke igrali mali otroci. Proti polnoči se je brat Francois dvignil in odšel v svojo kapelo, da bi bil sam. Prižgal je sveče in začel brati sv. mašo.

Naslednjega jutra je šel, da bi zadnjikrat poskusil pri Antoniu.

»Aristotica« še ni bila odplula. Gugala se je še na verigi sidra ter čakala na oseko.